

Dynamika zasobów martwego drewna w siedliskach przyrodniczych na przykładzie grądu subatlantyckiego (9160)

Adam Cieśla, Radosław Gawryś, Małgorzata Dudzińska, Dorota Dobrowolska

Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn

{a.ciesla, r.gawrys@, m.dudzinska, d.dobrowolska}@ibles.waw.pl

Martwe drewno pełni bardzo ważną funkcję ekologiczną. Stanowi środowisko życia wielu grup organizmów, dla których jest źródłem pokarmu oraz miejscem schronienia i rozrodu. Jest ono niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego. W naturalnych warunkach wydzielające się martwe drewno ulega w całości dekompozycji, zasilając glebę w materię organiczną i zmieniając jej właściwości chemiczne oraz fizyczne. W procesie dekompozycji drewna jest ono mikrosiedliskiem o unikalnych i zmiennych w czasie cechach. W naturalnych, zróżnicowanych pod względem wieku drzew siedliskach, martwe drewno występuje w sposób ciągły i znajduje się w różnym stopniu rozkładu, choć jego ilość i jakość jest bardzo zróżnicowana przestrzennie. W siedliskach zagospodarowanych, zwłaszcza będących pierwszym pokoleniem lasu na gruntach porolnych, martwe drewno pojawia się w starszych drzewostanach, a na jego obecność, oprócz naturalnych procesów konkurencji i wydzielania drzew, silnie wpływa przyjęty model prowadzenia gospodarki.

Zasoby martwego drewna, a zwłaszcza martwego drewna wielkowymiarowego stanowią istotne wskaźniki stanu ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych w prowadzonym w Polsce Państwowym Monitoringu Środowiska (PMŚ). W wielu przypadkach zasoby martwego drewna są czynnikiem determinującym ocenę stanu ochrony siedliska raportowaną do Komisji Europejskiej zgodnie z postanowieniami Dyrektywy Siedliskowej – DS (Dyrektywa Rady 92/43/EWG).

Biorąc pod uwagę ekologiczne znaczenie martwego drewna w siedliskach leśnych i jego wpływ na ocenę stanu ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych w Polsce oraz fakt, że zaledwie około 1,5% powierzchni Polski objęte jest najwyższą formą ochrony (park narodowy, rezerwat przyrody) pozwalającą na naturalne funkcjonowanie lasu powstaje pytanie, czy i kiedy możliwe jest osiągnięcie w lasach zagospodarowanych zasobów i wymiarów martwego drewna, które spełniałyby kryteria przyjęte w ramach PMŚ.

Dane dendrometryczne zbierano w cyklach 5-letnich na stałych powierzchniach badawczych założonych na przełomie XIX i XX w. przez prof. Adama Schwappacha, Obserwacje te w ostatnich latach zostały uzupełnione o kompleksowe prace glebowo-siedliskowe. Do opracowania wybrano 10 powierzchni, które reprezentowały siedlisko przyrodnicze grądu subatlantyckiego (9160). Na każdej z nich określono łączne zasoby martwego drewna oraz ilość martwego drewna wielkowymiarowego. Wykonano analizę zmian wielkości zasobów martwego drewna w czasie, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości występowania martwego drewna wielkowymiarowego w różnym wieku drzewostanu.